

نگین
نورانی

وفاقی حکومت وائیک وزارت برہ نصابی بہر ملک و گون

بلوچ اکیڈمی کوئٹہ

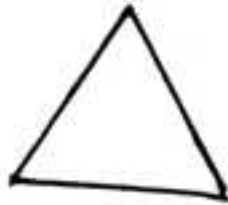
گنج ادب

تحریر - ظہور الحسن بلوچ
بی۔ اے

گندو پارکنوٹ

عزیز محمد گپٹ
اورد جدی

آغا میر نصیر خان
حاجی عبدالقیوم بلوچ

بلوچ اکیڈمی کوئٹہ

کلیں حق ۽ برچی اکیڈمی کورٹ

برچی اکیڈمی کورٹ
قلات پرنٹنگ پریس کورٹ
۱۹۸۲ء
یک ہزار
۴ روپے
محمد عارف

چھاپ کنوٹ
چھاپ جاہ
سری دار
لیکو
جا
کتابت

کتابت

۳
ہما

زہنگانی نام ء

ہما کہ

وقتی زند ء

گون

ادب و شریعت

گوازینگ ء

واہگ دار

انت

لرط

	تمهید - پیش گوشت	-۱
۵	مات دیت و شرب او ادب	-۲
۹	استاد و ادب و شرب	-۳
۳۱	هماینگ و ادب و عزت	-۴
۴۲	دستی و ادب	-۵
۵۵	مجلس و ننگ و ادب	-۶
۶۳	گپ او دیت و ادب	-۷
۶۸	ورگ و نونگ و ادب	-۸

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ما گواچنی ء بلوچی زبان ء دیرسی ار ترقی ء واسطہ ۱۹۵۷ء
 ء چین و لائیخ ء درستان چہ پسیگیں کام ریڈیو پاکستان کوشہ ، اڑھ
 کنگ انت - چرے ہندہ ء بلوچی زبان ء را شنگ کنگ ء کارگون
 مزن ہدوک ء بنا بوت - بلوچی قلمکار او کوتاں وقی زبان ء
 خدمت گون دل ء سدک ء کُرت -

دومی کام " بلوچی اُس " ماہتاک ء شنگ کنگ ء گون ء
 زدرگ بوت - " بلوچی اُس ء " ہرکمی ء کہ است ات آئی ء را
 پورا کنگ ء باز جہد کرت - تا حدے ء اے ماہتاک ء سوب
 زرت - مملوک ء را وقی خیالاتانی درشان کنگ ء واسطہ یک رنگیں
 راہے رست - بلوچی تاریخ ء تالان ء یک پہ یک ء یکجا کنگ
 واسطہ بازیں قلمکار مشکول بوتنت -

دسترا جہاں شاکہ دنگ ۽ گون ۽ مارا بلوچی اکیڈمی ۽
 جہد ۽ بلوچی ۽ واسطہ چم ہزاراں کیت - زبان ۽ ورد منداں
 اے ہندا چہ باز باز نذمت کُرت - اے جیردایں مردمان
 خدمت ۽ را بلوچی اصل شمشٹ نکنت -

”بلوچی“ ماہتاک کہ شہ کراچی ۽ تنگ بوت - آئی بلوچی
 فرمان ۽ خدمت ۽ حق ادا کرت - آئی تھا زہنگان واسطہ
 ہم نوشنگ کنگ بوت - بلے انوز کہ اے نابزاکیں ماہتاک
 مال پریشانی ہر جاں بوت -

اگر انصاف کنگ بہ بیت تہ ایشی خدمت پہ بلوچی ۽
 باز کُرت - ہے ماہتاک ۽ بلوچی قلمکاران ۽ پہ بلوچی ۽ واسطہ
 نوشنگ کنگ ۽ سکین دات - مردچی کہ پہ بلوچی ۽ ایکس کار
 بودگی ۽ انت ایشی تھا مزین دست بلوچی ماہتاک کراچی ۽ گنت -
 بلوچی اکیڈمی ۽ تنگ دستی ۽ چہ کئے بے خبر انت ؟
 بلے ولی اے گریبی او تنگ دستی ۽ مادجود اکیڈمی ۽ بازیں کتاب
 ۽ پہ بلوچی ۽ ترقی او دہیرٹا . ۽ تنگ کرتہ -

اسلی ایں جبر ایض ات جا زبان تا آء وهدو نرتی
 کرت نکنت تنگ آء مان مدرسہ۔ سکول او کالجان تہا
 داینگ۔ بیت۔

مروجاں ہر علم ۽ کہ لانگ بیت آء پر یک پائیدگے۔
 بلوچی لانگ آء را نہ بر ۽ است نہ پائیدگ ۽۔ بے خاطرہ آء
 میٹ طالب اے ینگ آء دلگوش ندمینت۔

اگر اسکول د کالجان می زبان آء را آئی حق ڈیگ بوت
 تہ باز زدت می زبان ۽ دانوک ہم باز بنت۔ او می زبان
 اے لائق بیت کہ دگر زبانانی گون آء ہمسری او بیالی کرت
 بکت۔

اے وهدو آء بازیں کتاب ۽ ماں بلوچی آء نوشتگ کنگ
 بودگ آء انت۔ یک کتاب ۽ پر زہکاں نوشتگ ۽ واسطہ
 شے اے کتر آء را دیگ بوت آء۔

بے۔ "من آنم کہ من دانم" پرچ مزانتی۔ کم علمی او
 دہر ۽ کمی ۽ باوجود ہر چیزے کہ من نوشتگ کرتہ آء شے

دیانت -

مخا جہد ہمیشہ انت کہ من پہ دق نگین زہگان شہ
پنت و نصیحتاں ہڑیں کتاب و نوشتگ پکناں . من دق جہد
کامیاب و پڑیستاں - ایشی فیصلہ و دانوک وت کنت . شہ
مدبث و قرآن مجید و ازیں ہجرے زورگ بوتہ - کوشش
ہے کنگ بوتہ کہ ایشی تہا در و مرادید کماینگ ہ بیت بک
چریشی دانگ و زہگان و حد خراب مہیت - ار آ و ہسہریشی
چیزے نہ چیزے پہ وت زرت پکنت - بلکناں من اے
کتاب پہ زہگان علم و ادب و یک پنچیشیں چراگ و جوڑ
بیت کہ آئی روشنائی و آ و نیک و بد - ادب و بے ادبی
و رامان جتا جتا دلیت پکنت او دق زند و گون
ادب و شہ و گرازینت پکنت - اے کتاب و - مات و
ہت و ادب - استاد و ادب - ہمایگ ادب - دوستی
ادب - مجلس و تہا ندرنیاد و ادب - درگ و نوشتگ و ادب
ظہور الحسن بلبرج بی - اے - مستی فاضل
ہور انت -

مات — او —

پت ۽ شرب او اوب

” شروع ڪين گون اللہ ۽ نام کہ رحمن او رحيم انت ” رحمن
 ہا ذات انت کہ آ ۽ باز رحم کنوک انت - شہ آڻ رحمتاں
 انسان ۽ را ہزاراں نعمت رشنگت۔

رحيم ہا ذات انت کہ دنيا آڻ رحمت ۽ سائگ ۽ گون
 ايمني ۽ ديما روان او ترقی کنان انت - آڻ نعمتان ۽ پرع حساب
 نيست۔

نون . يارات کہ دق متيل او مسقت ۽ جر ۽ بکناں بني کريم
 ۽ ارشاد انت کہ۔

” ہا مردم کہ دق بزرگان عزت ۽ نکنت ادشر دت

کستریہانی گون ء شفقت و مہربانی نکنت اہج ما نیست انت
 چرے حدیت پاک ء پر انت کہ بزرگانی عزت او
 شریپ اتی انت۔ تنکہ مادی بزرگ و مستریناں عزت او شریپ
 ندیاں۔ عزت و شریپ نگنداں۔ خدایا رند بزرگانی عزت انسان
 ہو سرا واجب انت۔ گون

مات و پت ء نیکیں و شرین سلوک ء پکنت کہ نیکی او
 شری گنداں۔

اے دنیا او آ ء نیک بختی او دش نامی ء زند ء گوازینت۔
 مردچی این زہگ ورنا بنت۔ آروس کنت ، پت و مات
 جوڑ بنت ہما سلوک کہ گون مات و پت ء بوت ء ہما سلوک
 گون شما بیت۔ اے دنیا۔ کنی او بیلی " ء دنیا انت " کنی
 معنی ہرچی کہ تو کنے او " یعنی " ء معنی گندے۔

قرآن ہو کریم خبردار کنت کہ

" تئی رب ء فیصلہ انت کہ تو خدایا ابید دگر کتے ء
 بندگی مکن اور گون وقی مات و پت ء شرین سلوک پکن

حضرت عبداللہ بن مسعود گوشتیت کہ من شہ رسول ۽ کریم ۽
جست کرت کہ بندہ ۽ کجام کار اللہ ۽ نیز ۽ زیاست مقبول
اد شرات -

داجہ رسول ۽ پاک ۽ فرمائیت کہ

« مات دپت ۽ گون ۽ حسن ۽ سلوک - » بزاں شرفین
سلوک - من روارگ جست کرت کہ « چریشی رند » داجہ ۽
فرمائیت کہ « فدائے رانا جہاد » (بخاری شریف)

ہے صحابا یک دگہ جاگے گوشتیت کہ « یک مردم رسول پاک
خدمت ۽ حاضر بوت اد جہاد ۽ موہ ۽ گپن - رسول کریم ۽
شما مردم ۽ سوج کرت کہ تمہا مات دہت زندگ انت »
آ ۽ مردم ۽ گون ادب ۽ جواب دات - مُشکر انت داجہ ہر دوک
زندگ اد سلامت - داجہ کریم ۽ گوشت » اگر تو پہ لاستی ۽ جہاد
۽ عوض ۽ شہ اللہ ۽ گرگ لوٹ ۽ - گڈاں برو وقی مات
۽ خدمت ۽ پکاں تمہا جہاد ہمیش انت »

حضرت ابو امامہؓ گوشتیت کہ یک ہیریں مرویے ۽ شہ

رسول کریم ؑ جنت کُرت که یا رسول اللہؐ مات و پت اولاد
 ؑ سرا ہی حق انتؑ رسول کریم ؑ جواب دات که " مات و
 پت بشته جنت انتؑ " او مات و پت شے "وزخ" متبل ایش
 بوت که اگه ایشانی گون ؑ شرین او نیکیمن سلوک بوت ؑ جنت
 حقدار اے دنیا او آء دنیا ؑ او بدی سلوک بوت ؑ وزخ
 جاگه انت -

اچ خدایا ربند مات و پت ؑ شکر ؑ پکنت - مات ؑ شب ؑ
 بے دابی او پت ؑ روچ ؑ خواری په نان و دانگه ؑ ارزنت
 که مردم ایشانی قدر ؑ پکنت - ایشانی عذاب او بے دابی مارا
 ایمنی او آسراتی بختائیت - تنگه مامزن باں ایشانی صعب و وہی
 روت ز ختم بیت - ہے سوب انت که داجہ ندایا
 دتی شکر گذاری ؑ گون ؑ مات و پت ؑ شکر گذاری ؑ
 سکین داتہ -

مات و پت ؑ لا هر وهد وش دارگ ؑ جہد ؑ پکن
 ات - آوانی دل آزاری ؑ حبر پجبر کنگ بیت -

ہاں دھدء کہ مات دپت پیروز ہیر بہ بنت - آدانی باز چنال
 دارگ لوٹیت - آدانی مرضی رء خیال ء سہر وہد دارگ بہ بیت -
 اے دھدء ایشانی حکم او جبرانان گون صبر ء - گون ہندو کین
 پیشانی ء گوشدارگ لوٹیت - دتی پیشانی ء کرپنج کنگ او
 بے زاری پیش دارگ لوٹیت - تنگ آدانی دل آزاری او دلہدنی
 بیت -

قرآن کریم ء حکم انت -

اگر شاداں کتے یا ہر دوک شے دیا ہیر بہ بنت تہ شما
 آدان دیا اتارگ مکت او نہ آداناں ہکل بدٹیت ۛ
 پہ نبی آدم ء شرف ء خداوند ء کریم ء دتی پاکیں کلام ء
 چینکیں مزین جبرے کرتے - چینکیں شری حکم ء داتے -
 پیری اہج صبر ذات ء خال انت - اے عمر ء مردم
 دل سکت کسان بیت - کسان کسان جبرچو تنگ ء تیر ء
 لگتے -

شری ء خیال دارگ لوٹیت کہ شے دست او زبان برگانی

آزار و رنج و سوب جوڑ بنت۔

نون گوشدات حدیت و

حضرت عبداللہ بن عمرؓ گوشتیت کہ نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم

فرماینت کہ

اللہ و خوشنودی پت و خوشنودی انت اد اللہ و نارضائی

پت و نارضائی انت "

جبرائیل انت کہ ہر مردے کہ دق اللہ و دش دارگ

لوٹیت آ و دق مات و پت و دش دارگ و جن و لاپنج و

پکنت۔ پت دش نیست تہ کتے ہم دش نیت۔ ہر ڈول کنے

سوب زرت نکنے پت ناراض۔ خدا ناراض۔ خدا نارضا بوت تہ

دینائے پت طاقت و ترا دش بختی۔ آسراں اد نیک نامی دات

نکنت۔

نون گوشدات کہ حضرت عبداللہؓ ہی بیان کنت۔

حضرت عبداللہؓ گوشتیت کہ "یک مردے و دق مات و پت و

لا گون گردکیں چہاں اشت اد رسول و کریم و دربار و حاضر

بت کہ ما بھرت ۽ مون ۽ بدے رسول ۽ کریم ۽ زنائینت
کہ

» برد وتی مات و پت ۽ را اپنخس دش پکن اپنخس کہ
تر آوان ۽ گروائنا» (ابو داؤد)

رسول کریم ۽ - اصحابیانی - بزرگان جبرائیل اے خاطرہ شے خدمت ۽
پیش کنگ ان کہ شما اے جبرائیل راست بزانت اد لے
کتاب ۽ دانگ ۽ رند ایشی سرا عمل کنگ ۽ جہد ۽ پکت۔
چہاری سکین ہمیش انت کہ مات و پت ۽ خدمت ۽
گون سردچیم اد گون دل و جان ۽ پکت۔

اگہ اللہ ۽ مہربانی ۽ گون ۽ شے مات و پت ہر دوک
و سلامت انت تہ اے شے مزین نیک بخت اد دش نصیبی
انت۔

مات و پت ۽ خدمت ۽ سوب ۽ ہر دو جہانے
دشنامی نصیب بیت۔ یک ساعت ہم ایشانی خدمت ۽ چہ
غانفل و بے پرواہ بیٹیت۔

نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم ؑ حدیث انت۔

”ہا مردم کہ دتی عمرے دراجی او روزی ؑ برکت ؑ
لوئیت۔ آئی ؑ باید انت کہ دتی مات دپت ؑ گون ؑ نیکیں
سلوک ؑ پکنت“

یک مجلسی ؑ رسول ؑ پاک ؑ فرمائینت۔

”ہا مردم حزار و رسوا بہ بیت۔ خوار و رسوا بہ بیت۔

خوار و رسوا بہ بیت“

مخلوک حیران بوتنت کہ کجام مردم۔ آخر شہ رسول ؑ پاک ؑ
جست کنگ۔ بوت کہ ”یا رسول اللہؐ می مات دپت شہ
سراقربان کجام مردم۔“

رسول ؑ پاک ؑ فرمائینت

”ہا مردم کہ آئی دتی مات دپت ؑ را پیری او

ضعیفی ؑ دلیست او آئی خدمت ؑ نکرت“ (مسلم)

یک دارے اصحابیانی مجلس ؑ رسول ؑ کریم ؑ فرمائینت کہ

”مات دپت ؑ خدمت شہ جہاد ؑ گہتر انت“

سیوی ء آختی ء رند، رندو لاشار ء پھوٹان ناٹماہی بیٹہ او
سی سال ء لورغ شوشین جنگ بنا بیٹہ۔ میر چاکر ۱۵۸۲
ء تفاق بیٹہ او آہنی زیارت من ست گھر ء انت۔

میر چاکر یک پھوڑی کواندارے بیٹاٹرا شاہرے دے
است۔ بازیں تاریخدان گھشتت کہ راجی سارانی لان ء وزگٹ
بیٹخ سوب ء دل باور ء نخت کہ آہنیا را شاہری ء پے دے
مہل دست پکت لیکن مٹر لانگ ورھہ ڈیز او دہی زانکاراں
بازیں شیر لکشغنت کہ ہواں میر چاکر ء گشتغنت۔ اے جہلی

شیر ء گال میر چاکر ء نام ء مشہور انت

سیوی گھوڑوی گڑداں ہاٹ

دریں گوہر ء مرگاں ہاٹ

گوہرام اثر دوجہ بے جاہ ہاٹ

گور ء ہاٹ ونیں گنداوا

زاہپت صد بنگویں درنایاں

کہ پھاغ ء پے کہیو ء بتاں

بورگوں بے نعام ء تماکوں

آہناں شانساں یکھے نے

تیغی چھرتغاں بندی آں

زحمان رماں زوریناں

کُلُ مس گوہر ء مرگان انت۔

ہے گالاں ترا ظاہر بیٹ کہ رندو لاشار ء پھونانی جنگ ء

سوب بلوچانی قوت نیاں بیٹو ششہ او شاہر ہے حاور ء

سرا سک دل گران انت او وٹی نعلطی او توغنی جنگ ء

سرا، بجد ارمانی انت۔

میر گوہرام لاشاری :- لاشار ء سٹارار میر گوہرام دے

بلوچی زمان ء شاہراث۔ میر خدا بخش مری ء قدیم بلوچی شاہری

لاف ء لکھیٹ کہ کلاسیکی عہد ء تمام نامداریں بلوچ بید

بہادر او نامی لیں شاہر ء شنت۔ رنداں ترا پیردشاہ ، ہارو ،

علتہ ، حسن ، میر چاکر ، میر بچار ، میر بیورغ ، ریحان

باہر چھڑوئیا نام کیش زخم جن نیشنت بلکہ بھڑیں شاہر دے
 است ء شنت او لاشاریاں ترا میر گوہرام آہنی بچھ بکتر او
 راین مستری شاہر او بہادر آ شنت جہلی شیر ء کال گوہرام
 لاشاری ء غنت کہ آہیا میر چاکر ء نامی گوستغنت۔

ما مقابل بوں برہنغیں ڈانے

گوچہری پٹی ء ملاقاں

اثر سرا بایاں رند ڈومبکی

بھنجرا جتوں طن وان

رند کاتکاں گوں تورغیں پھاذاں

کشتہ مانامانی ملک میرماں

اثر ہمو ملک ء حون دنی گیتہ

چاکر ء شت ء اثر گورا بوتکا

داشہ ما دز لٹھ ء پرے گو خاں

سیر معیں گامیشاں بچہار بینی

تھانگر انت ریمان و سفر گرڈیں

احمد گوں کاٹو ء و صحا دینا
 چھ شے جنگ اث گوں نوٹ ریتاں
 رنج پہ بھنیشی ء و پسر ینتو
 بنگ پر دست آکو سہزار گنجیں
 دوست مس لالیں منجوا و ماواث
 مال و حوں ء بے گن ہی ء
 بان گوہرام ء کنجکاں بستہ

نل پہ میلاہ ء و لا گنیتہ

میر چاکر او میر گوہرام ء دہی دے بازیں شیرا سنت
 کہ آہناں یک دہی جواد ء مس گشتغت۔

ہیوتماں ۱۔ ہیوتماں ذات ء میر عالی ہوت ء اث۔ ہیوتماں
 بہادر او سک سریں مڑدے اث۔ پیڈی باری آن۔ بھیر
 او: بہادریں مڑداں مچی او دیوانانی دیما بازیں دخاں ہمیرنگیں
 کھشتت کہ ہوانہانی پالغ بازگران اث۔ ہواں دخانی

سادہ او جیادار ء شنت آل وق قول ء موکھن ء پہ ہروڑیں
 قربانی دیغا پہ تیار ء شنت - چھو کہ جاڑو ء قول کھشہ کہ ہر
 کتے ء منی ریشاں گنتہ میں ہوانہی ء زیندغ ء نیلاں -
 حذائ قدرتاں جاڑو ء جند ء ناپوہیں بچھ ء کہ آہنی کھٹھ ء
 نشی ء اث پھٹ ء ریشاں گنتہ - جاڑو ء لاچار بیشو وٹی
 قول ء پالغ ء پہ وٹی تھنگویں بچھ کشتہ - جاڑو ء سرحال یک
 روایتی بچارے کہ بلوچ وٹی قول ء موکھن ء پہ ہے حداداں
 ردغا پہ تیار انت - گورما ہمیرنگیں تاریخی او پکیں پیریمتیں
 کہ ماگوشت کھنوں کہ ہے حاور سرجمی ء راست انت بہحال
 ہے روایت ء ترا ہمکھر ضرور ظاہر بیٹ کہ بلوچ وٹی قول
 موکھن ء پہ وٹی وس ء بچ کھمی نخت -

ہمیرنگ ء ہیوتاں ء دے قول کھشہ کہ کسے ای ہشتر
 منی بگ ء گوں کھنی میں ہوانہی ء گردناں تڈیاں حذائ
 سوہاں میرچاکر ہشتر وٹی بگ ء ترا کھڑو بیشو ، ہیوتان ء
 بگ ء پلوا شتہ - رندونی سردار ء لیٹو گرینغ ء پہ آکھنت -

ہیوتان ءِ رادش قول یات ات آہنیا انکار کھشتہ - رنداں مڑایا
 ۛ لاپختہ - میر چاکر وٹ دے سانڑی ات آہنیا نیام کپتو
 جھیرٹو و دھغانہ اشته - ہے نیام ءِ حال رستہ کہ لاشاریاں
 بگ جھٹو بھڑتہ - نیں رندانی شکر لاشاری ءِ گھوڑو ءِ رندا
 کپتہ - لاشاری زیات ءِ شنت او رندکم ءِ شنت - میر چاکر ءِ
 کھڑدے زوار ، رندانی مدت و مک ءِ پہ دیم دانہ ہے
 نیام ءِ ہیوتان دے یک لشکرے زرمٹھو رندانی مدت ءِ
 آختہ ہے دوئیں لشکراں پہ بند بیٹو ، لاشار ءِ سزا حملہ کھشتہ
 او چاکر ءِ گلا بیر دانہ - چاکر ءِ بگ ، میر عالی آن را دینے
 نہمت کھشتہ رنداں ہوڑ کھشتہ ماگ ءِ میر عال پوترواں راندول۔
 رند مڑایا پہ تیار بیغنت - میر چاکر ءِ گوشتہ کہ مس ایرنگیں چندھی
 یڑو او چندھی بگ ڈومب و لوڑی آن راداز ءِ دانغنت - میر چاکر
 پراہ دلی او سہراں ءِ پھوشانی جنگ و مڑائی ءِ آس توشہ - ہریان ءِ
 ہے شیر ءِ ما جہلا دیناڈوں ،

بڑز آزمان ات جہل ءِ دا پکج ءِ تمبریں

ڈاڈر ء میراں من نئی سندر ء سومراں
 میلو ء عالی ہوت سیوی ء چاکر این
 چاکر سترداریں دنکو رند ء ہوت این
 چتر ء بازار ء چھوڑی رانٹھی اک گل این
 پھریں رنداں رامگاہ دمنگہ این
 ہیوتاں میر ء رند ء دیوان ء قول کشتہ
 ہیت برا راستیں دست من نودتاں ہمیشہ
 ہر کسی ڈاچی بٹے منی بگت ء گول کھنیش
 قول این ترا مولا کھنڈ ناساں دیما چھریٹ
 کم تری رداں چاکر ء لوک ء لہہ ہمیشہ
 ہیوتاں میر ء گول پہرو سنداں ٹھلٹہ
 لہڑا زور بیٹو ہیوتان بگت ء گول شتہ
 لاپختہ رنداں پہ مڑائی او جھیرو ء
 چاکر سانٹھی ات مشکلیں کارانی کشاد
 پھلنت ٹیک وبے سہراں ء کھشان

ایرنگیں چندھی لیرد ما داناں دانغاں
 بانک ءء مجھوئیاں لذء آس ءء ماں دیاں؟
 چاکر ءء جت ءء ناعمانی ءء گوانک جھہتہ
 بگ بندی آں تھی رنتہ شر بے رونیں تڑاں
 ننگریں گوہرام ءء چوکاں جنینتغاں
 ہے نویثہ کہ ورناس سخاں رنگھاں
 بوربنا ماں و نچلاں بازار بلیتغاں
 زدار ءء شاں رند ءء در کپتغاں گردخیں زیاں
 پیچ و چابک زین ءء حدادناں کپتغاں
 ہے نویثہ کہ گوں بندی آں گوں گپتغاں
 (گوں) گندغا لاشاری مڑوخیں ایر کپتغاں
 زخمی دعو اسے دائیش گوں جوہریں ڈرناں
 بوٹھ مجھورینتو نادراں گڑدینتاں پھڈا
 کپتغاں رندو گڑتھغاں گردخیں زیاں
 چاکر گزورخ اش پہ وٹی گڈھی گھوڑ داں

ماضربوت گوشت کر۔

”یا رسول اللہ! خدمت و زیاست حقدار کئے انت“

رسول و کریم ء جواب دات۔ ”تئی مات۔“

ہما مردم ء سوج کرت ”پدا کئے۔“ رسول کریم ء پدا جواب

دات تئی ”مات“ آئی پدا سوج کرت ”پدا۔“ رسول و مبارک

پدا جواب دات تئی ”مات“ (الادب المفرد)

یک روپج و حضرت جاہلہ رسول و کریم و خدمت ء حاضر

بوت و گوشت۔ ”یا رسول اللہ! من لوٹاں کہ گوں تئی اجازت ء

جہاد ء شریک باں۔“

داجہ ء فرمائینت کہ ”تئی مات زندگ انت“

آء مرد ء جواب دات ”جی ہو داجہ“ رسول و کریم ء

حکم دات کہ ”برو آئی خدمت ء پکن کہ جنت آئی پادانی

چیرا انت۔“ (ابن ماجہ - نسائی)

حضرت ادلیں کرنی رسول و کریم و زمانگ ء یک باز مزین

دینداریں مردم و بوت۔ آئی پیری مات و ات۔ حضرت

ادیس شپ و ردیج آئی خدمت و گلاش - ہے یکیں زنگ
 ابید اے پیر و زال و را دگہ کے نیست ات -

اے نیک بختیں کماش و رسول کریم و را وتی درتیں عمر و
 مذیت ات - آئی و را داجم و دیدار و باز شوق ات -
 دھدیکہ رسول مبارک و را خبر کپت - آئی و آئیگ و چہ منغ
 کرت - بخش اولیں کرنی و را حج کنگ و باز حب و داہگ
 ات - بلے مات و خدمت و مرک و رندپورا بوت -

الوہریہ و یک دگہ بیان و کہ رسول و کریم و فرمائینت
 کہ مرک و رند مردم و راستہ چنیر پائیگ دینت یکے صدقہ
 جاریہ چو کہ مسیت جوڑ کنگ - پہل و چات جوڑ کنگ دوی
 چیز آئی علم انت کہ مردم چرائی علم و پائیگ زرت
 پکننت سیہی ایش کہ آئی اولاد نیک و صلح بہ بیت شکہ آ
 آئی واسطہ مغفرت او بخشش و دھایا پکننت -

دقی مات و پیت ۽ کونکین قول واقرائی او آئی وصیت

۽ پورا کنگ ۽ ذمہ داری ہم آئی پنج ۽ سراسر انت۔

پت ۽ وقتی زندگی ۽ بازی مردمانی گون بازی قول کریمت

کسے ۽ وام دار بیت۔ او بلکناں کسے ۽ را مال دیگ ۽ قول

کرہ زہگ ۽ را باید انت کہ چشیں چیزانی ذمہ داری ۽ بزریت

تکرمیت ۽ روح ماگورا دلجم بہ بیت۔

پت و مات ۽ دوست او دست گونارانی عزت و ادب

ہم چومات و پت ۽ کنگ لوٹیت۔ ایشان سرد سوجبانی

سرا دلگوش بدٹیت او آدانی سراسر عمل پکنت۔

رسول کریم ۽ پسان انت کہ داستاں چہ نیکیں کار ہمیش

انت کہ وقتی پت و مات ۽ دوستانی گون ۽۔ عازیزانی گون ۽

شرین سلوک کنگ بہ بیت۔

یک روح ۽ ابوالدردا نادرہ بوت۔ مرض ہمینکس ورت

کہ بچگ ۽ امیت پشت نکپت۔ حضرت ابوالدردا حضرت

یوسف بن عبداللہ ۽ پت ۽ دوست ات۔ ہے خاطر ۽

آئی دور دراجین مسافری کرت او البرالدردر ۽ بیمار پرسی ۽
واسطہ آہت۔

حضرت البرالدردا ۽ حضرت یوسف بن عبداللہ ۽ ما کہ دیت
حیران بت او حبست کرت کہ تو ایگس دور ۽ چہ چیا تکیب
کرتہ آہنگے؟ حضرت یوسف بن عبداللہ ۽ جواب دات کہ حق
تسی بیماری ۽ اشکت او تھی سوچ ۽ آہنگن۔ پرچہ کہ مشا
منی پت ۽ دوست ات۔ شے عزت او خدمت منی فرض
انت۔

پت و مات ۽ عزیز و قریبانی گون ۽ بے پروائی کنگ
گون وقتی مات و پت ۽ گون ۽ بے پروائی کنگ انت۔
رسول کریم ۽ پرمان انت کہ گون مات و پت ۽ بے پروائی
کنگ خدائے گون ۽ بے پروائی کنگ انت۔

بازیں مردم انچش ہم است کہ آء وقتی مات و پت ۽
زندگانی ۽ آوانی نافرمان بوگنت۔ چشیں مردمانی سرائے فرض
انت کہ آء وقتی مات و پت ۽ مغفرت او بخشش ۽ دایا

ہر دھد بلونت - اللہ رحمن رحیم انت - اللہ آدانی دھایا قبول کنت۔
 پرویں او سرپدی ایں مردم ء واسطہ اشارہ بس انت -
 اگر مالے نیت و نصیحتانی سرا عمل پکناں تہ مئی زند ہم جران
 بیت او آء دینا ء ہم دش نام باں - باید انت کہ مات و
 پت ء زندگی ء آوانی خدمت ء پکناں - چیا کہ ایثانی قدر و
 عزت مئی وقتی قدر و عزت انت - خدا مارا تر پیستی بدنت۔
 یک قصہ ء گوشداریت کہ زہگ ء پہ وقتی مات ء چکس
 قربانی دنت - بلکناں ایثی خدمت شے دل ء موم پکنت او
 شتا وقتی مات ء خدمت ء اپنخش پکناں رات۔
 قصہ ء کار انت کہ حضرت شرف الدینؒ یک باز بزرگیں
 او دینداریں - خدا ترسیں مردے ات۔

وقتی مات و پت ء باز قدر و عزت ء کورت - ہر دھد
 آدانی حکم ء تابعدار ات - یک شپ ء آئی مات ء شہ
 شرف الدین ء آپ لوٹ رات - تنکہ فرمانبرداریں پنج تچان ء
 پے آپ ء شت - مات پدا و اب کپت - پنج ء تاس ء

نہ آپ ء ہر گز آورت کہ ات ء بہنت - بے انوسز کہ ات
 داب پکت - حیرن بوت کہ چون پکت - اگر ات ء شہ شیر کہیں داب
 پاد کنت تہ مات ء داب خراب بیت - آخر تاس ء دست ء دل ء
 ایر کرت ادمات ء شہ داب ء پاد آئیگ ء دوار ء کرت
 مات داب انت - پنج ء را تاس دست ء دل ء گون ات
 اشاتہ - شپ شت نیم بوت - اناگ مات ء شہ داب ء درہ
 کرت - چہ گندیت کہ شرف الدین ء را آپ ء موج کرت - من
 پنج ! تو ہا ات کہ ارشادنگے ؟ پنج ء گون ادب ء جراب
 دات - جی ہو منی مہر ہائیں مات -

مات باز ہاز دش بوت - شرف الدین ء را نیک دعائی
 کرت - ہا مات ء خدمت گذارین شرف دارین کہ مزن بوت
 ولی اللہ جوڑ بوت - مخلوک ء گون عزت او شرف را نگاہ
 چارات -

ہر کس کہ وقتی بزرگان خدمت ء کنت سر بندھا او
 عزت رگندیت - راست انت کہ " ہر کہ خدمت کرو - مخدوم شد -

استاد و ادب

و شریپ

شہ مات اد پت ء رند استاد ء ادب او شریپ انسان ء
 سر لازم انت۔ اُتاد وقی شاگرد ء روحانی پت انت حضرت
 علی ء قول انت۔

” اچ ہا مردم ء کہ تو یک حرفی ہیل کنے۔ آ تہی
 استاد انت۔ آئی ادب و شریپ تہی سرا فرض انت “
 استاد ء تورہ و احسان اچ مات دپت ء کم نیست انت۔
 ادبی این زہگ وقی اتاذ ء خدمت ء۔ استاد ء ادب ء
 چو وقی مات و پت ء پیما کننت۔ اگر مات و پت
 زہگ ء را مزن کنگ ء واسطہ آئی ء را نان ولاپ کننت۔
 استاد زہگ ء راہ دربر انت۔ استاد زہگ ء انجشیں

اچھنیں راہ پیش داریت کر آ راہ شاگرد ء را عزت ۔

شرپ او سر بندی ء نیماگ ء برانت ۔

اتاد ء علم ء چراگ گون انت ۔ ایسی روشنائی ء آفتی

طالب علم را نیک و بد ء ۔ شری او شری ء راہ ء پیش

داران ء روت پاک او پاکیزگی چون دارگ بیت ۔ دنیاے

تہا گون مملوک ء چھی پیم سلوک کنگ لوٹیت ۔ مات و پت

حق ۔ دوست و عزیز ء حق مزن کسان ء حق ۔ گون دوست ء چھی

پیم او گون دژمن ء چھی پیم گوازیگ لوٹیت ۔

گم و رنج ء دھد ء چھی کنگ لوٹیت ۔ اے درستیں راہ

پیش داروک اتاد انت ۔ گڈان چھیں مہربانیں راہ در بر

عزت او شرپ ء چون کنگ مہیت ؟

اتاد ء لقب انت ۔ سمار ء قوم

اگ راست جُت کن ات اتاد انسان ء را انسان

کنت اتاد شر کسان ء زہگ ء اخلاق کرداران ء جوڑک

پکر ء کنت ۔ سرچاری درنا یان ۔ قومی سروکان ۔ مئی گوئیگیں مسلمان

انصاف پسندیں بادشاہانی۔ مزین مزینیں سائندراتانی قصہ ہاں چہ دہگے
 را سرعچار۔ قومی سرورک۔ انصاف پسند۔ ادب داریں مردم جوڑ
 کنت۔ استاد وتی شاگرد و ہمدرد او دلسوز انت۔
 مزین مزینیں بادشاہ ذادہ او بزرگاں وتی استاذ و
 قدر کرتے۔ آدانی خدمت و راشہ وتی مات و پت و خدمت
 زیاست کرتے۔ انچشیں مردم دیما روت۔ ترقی کنت۔

گوشنت بے ادب بے نصیب او با ادب بانصیب ایسی
 متبل ہے بوت کہ ادب کئے۔ خدا وش۔ آئی رسول وش
 مات و پت وش۔ استاذ وش۔ ہر مردم وش۔

درستیں دنیا کہ دش انت۔ گداں چارنیمگ و چہ دش بختی ترا
 بیا بخیر گوشنت۔ اگر نہ بے ادبی انت۔ تہ ہر نیمگ و چہ
 لعنت و ملامت انت۔ بدداری انت۔ بد دعائی انت۔ گداں
 مردم شہ کجا خیر گذیت۔ نیک بختی شہ کجام جاگہ و
 ارشہ کجام نیمگ و کیت۔ ہے خاطر و گوشنت کہ با ادب
 بانصیب۔ من شہ خدمت و ارض کزنت کہ مزین

بادشاہان استادانی خدمت کرتے۔ تہ اے بارو ء یک قصہ ء
گوشداریت -

بارون الرشید از مزینان مسلمان بادشاہے ات آئی در پنج

امنت - یکے نام این ات او دومی ء نام مامون -

اے ہر دو کین شاہزادگان دتی استاذ ء خدمت گون دلا ء

کرتت - اگر عزت او شرپ خانی پہ بادشاہی بوتن او پہ بال

دولت ء بوتن گڈاں ایٹانان دانگ ء ہی ضرورت ات -

ایٹانان ء خدمت کنگ ء ہی پرواہ -

دینائے تہا ترقی کنگ - نیک بختی او دش حالین زند ء

گوازیگ ء واسطہ خدمت او ادب ء سکت ضرورت ات -

ون گوشداریت قصہ ء -

یک روپے شہزادہ امین او مامون دتی شرپ مُندین استاذ

کشا نندوک دتی سبق ء دانگ ء اتنتت -

کہ اناگاہ استاد ء را پہ یک ضروری این کاریئے پار

اینگ پکت - استاذ ء انگت پہ روگ ء کام نزریت کہ

ہر دوکین شہزادہ پاد آصنت او استاد ۽ کوشاں ۽ راست
 گنگ ۽ سرا یک دومی ۽ گون ۽ گلاش بوتنت۔
 یکے گوشگ ۽ ات کہ اتاز ۽ کوشاں من راست کناں او
 دومی گوشگ ۽ ات کہ اتاز ۽ منی سرا زیاست حق انت من
 مزان من کوشاں راست کناں۔

استاذ اشتوک ایسانی نیک بختی او ادب مزیں حرکتانی
 سرا دتس بودگ ۽ ات۔

فما دلیت کہ شاهزادگان استاد ۽ قدر ۽ راجی بیم کرت ہمیش
 انت استاد ۽ حق۔ ہمیش انت شاگرد ۽ ادب و خدمت۔

آخر استاذ ۽ دلیت کہ جیڑہ چش بلاص نیست۔ آئی ایسانی
 جیڑہ ۽ را اے بیم ختم کرت۔

آئی گون شفقت۔ گون مہرو محبت ۽ گوشت کہ

یک کوش ۽ یک شہزادگ ۽ راست پکنت او دومی کوش
 دومی شہزادگ راست پکنت۔

استاذ ۽ اے رپک ۽ گون ۽ ہر دوکین شاهزادگان ۽

خدمت ۽ موہ رست او ہر دوک دش بوتنت۔

وہیکہ بادشاہ مارون الرشید ۽ را خبر کیت آ ۽ وتی

بچاں چہ باز دش بوت۔ ہر دوکان ۽ انعام دات۔

ہے ہر دوکیں شاہزادہ کہ مزن بوتنت تخت او بخت ۽

داجہ بوتنت۔ دنیا ۽ تہا سرفراز او سوب دار بوتنت۔

زہگاں ! مروچی ثنا کسان ات۔ باندا مزن بیٹت۔

شرپ مندیں او عزت داریں شہری جوڑ بیٹت شے نازکیں

کو پکانی سرا وتی کہول، خاندان ۽ گراں باریں بار ۽ کیت کیت

چریشی ابید شمارا وتی کُل زمین ۽ او وتی قوم ۽ گرانیں بار ۽

ہم زورگ انت۔ ہا مردم یا ہا قوم اصل ترقی نکنت ہا کہ

خال پہ وت زندگ انت۔ پہ دگراں زندگ بودگ مروی او

او انسانیت انت۔

اگر ما وتی ملک ۽ کارا میا ان۔ وتی قوم ۽ خدمت ۽ کمن

تہ میٹ زندہ چہ کار ۽ کیت۔ ہر کس ملنڈ کنت۔ کون شہرین

نگاہ ۽ چادک نین۔ ابید انت کہ ہر دکھ و درد ۽ مقابلہ ۽ واسط

مادتا ہے وہ عتبار پیمانہ - شہ خطرہ - مصیبت اور طوفانوں
 ترس و ریز مصیبت - ایشان مقابلہ واسطہ در کام دیما روگ
 و صیبت - اگر رنج اور مصیبتی مقابلہ واسطہ در کام دیما
 شے تہ بارز پکن کہ رنج و دکھ شہ تو دور پہنچتہ
 زمہگاہاں! حبر استاد و عزت - خدمت اور شریک و بار و
 روگ عات -

ہر کس و کہ استاد و عزت کرت - آئی پیش داروکیں
 نیکیں راہ و شت - گدال ہزاں ترقی اور دش بختی آن پادوں
 پکیت -

اگر شما لوٹ ات کہ شے زندگیوں دش نامی - آسرتی اور
 گون عزت اور شریک و بگوزیت گدال شہ دت مسترینانی
 استاذانی - در ہمسایگ اور وگہ بزرگان شریک و عزت و گون
 دل و پکن ات -

دگران و پیرہ شریک و ڈیگ ہ بیت ہ
 اے خاطرہ باندا مروچی این زہگ درنا بنت شہ منالی

رند پیری کیت - ہا عل او کردار ء ک گون دگر ء کتے
 ہا ترا پیش کیت - بلذا ترا ہا بجان گون ء پارگ بیت
 ہا گون ء کہ تو دگراہاں ہارت ء -

من پیرا اے جبر کرتے - کہ اے دنیا کنی اولیٰ
 دنیا انت ہر چیزے کہ کتے ہائی ء رنے - مچن کدی ہم
 نبوتہ کہ تو لکڑ کشت ء اور برنج شہ زمین ء درآہت
 بدی کتے - شری ء امیت ء مدار - کنگ کتے - ٹھیل
 ایت بیکار انت -

کنگ ء فصل کنگ انت - پدے افروز او انگ
 پر پدے شرمندی ء چہ شیر تر ہمیش انت کہ ہے دھدا
 دتی چھاں پاچ کنگ لوٹیت - شرو گنگ ء را پہبہ
 آرگ لوٹیت - ہاراہ ء ہرودت کہ تپک انت - رنگ راہاں
 چہ روگ دنزا خواری او عذابی ء مان کنگ انت - دوگ
 او درہ ء راہ باز گونڈ انت - نیکی ء راہ ء بروک
 دماج دشد آسرائی ء پر انت -

یک نیکیس بنت ء ایش انت کہ ہر کس کہ گون تو بدی
 کنت گون آئی ء نیکی پکن۔ او دستاں چہ شرتہ ایش
 انت کہ ہر کس کہ گون تو بدی پکنت تو آئی گون ء نیکی
 پکن۔ او ہر دکاں پر اسوش پکن۔ آئی بدی ء او دتی نیکی ء۔
 نیکی کنگ او آئی ء رایات دارگ نیکی ء را گار کنت۔
 دتی دل ء ہے حیاں پکن کہ تو نیکی ہے خاطرہ ء کرت کہ
 ترا نیکی کنگی انت۔ ہا فرض ہر کہ اللہ او آئی رسول ء تمہ
 سرا دور دانت تو آئی ء را پورا کرت۔ انسان انسان ء کارہ
 کیت۔

نیکی پکن آئی اجر ء شہ اللہ ء بلوٹ۔
 شرتی او نیکی ء را پرح قیمت نیست۔ بندہ آئی قیمتہ
 دات نکنت۔ ہا عملی کہ ابید ارح غرض او متبیل ء کنگ بیت۔
 آئی قیمت اللہ ء رتہ ء باز انت۔ ہے خاطرہ ء علامہ اقبال
 گوشت ء کہ۔ جس کا عمل ہو بے غرض اُس کی جزا کچھ
 اور ہے۔

حور و خیام سے گذر - بارہ و جام سے گذر پہ جنت اور
 حوراں - پہ بیوگ اور شیراں - پہ غلمان و شہد و نیکی
 کنگ گون خدایا سوداگری کنگ انت .

بے عزتیں نیکی خدائے بڑا و بازارزش داریت
 نکمیں دانوکان : استاذ و شاگرد - زنگ اور پت و مات اور
 دگر بزرگ یک درمی و گون و بیال نیست انت - مزین
 مزین انت - اور کان کسان انت -

ادب اور خدمت یک اور پیش محکیم بندے یک و کوشاں
 یک درمی و گون و مصنوعہ داریت -

باید انت کہ ما ادب و خدمت و سلاحتی گون دولت
 آریکیں زندگی و پاسبانی و پکناں - سگد -

سترینیانی نیک دعائی اور کنگ و گون و ماشرپ اور عزت
 زندہ و گوازینت پکناں -

فدا شمارا دش نام و نیک . سخت پکنت - شمارا توہیق بت
 کہ شا ادب اور خدمت و دامن و اچ دست و پیل

مدیئت - تنک ترقی او نیک نامی ۶۶ زندگ
شمارا لفیب بہ بیت -

شمارا لفیب بہ بیت

[Faint, illegible handwritten text in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

ہمسائیگ ادب و عزت

ہمسائیگ و عزت اور ادب ہر مسلمان کے سراسر فرضات
 ہمسائیگ کے باقی حساب بیت۔ ہمسائیگ برات اور جاگہ
 یلگ بیت۔ اگر تہ لوگ و برنج و گوشت انت اور تہ
 ہمسائیگ لکڑ انت۔ تہ ایشی و را خدا اصل دوست نکنت۔
 اگر ہمسائیگ مردین زہگ و تہ تہ سزا اے فرضات
 کہ تو آئی عزت اور شرپ و چو دتی پت و پیمانہ پکنے۔
 اور اگر تہ ہمسائیگ زالبول و تہ ترا باید انت کہ آئی شرپ
 و چو دتی ماتے گ و پکنے۔ دگرے مات دپت و را
 عزت دیئے تہ تہ مات دپت عزت گذت۔

ہمسائیگ و زبکان سزا ہم شفقت و رحم کنگ

رویت - بچار کہ شہ تہی دست و اد شہ تہی زبان و
 کسے آزار مہیت - ہر چنکس کہ مردم و دس انت گون
 دگر و شری پکنت - نیکی کنگ و دھد و اے چارگ تہی
 کہ نیکی و حقدار کئے انت - مسایگ اگر کا پر او مُشرک و
 بہیت ہم تہی عزت - شرپ او خدمت و حقدار انت -
 کہینن زمانگ و یک قصہ و کہ یک باز بزرکین
 مردم و ات آئی اسم و مبارک ات شیخ عبدالقادر جیلانی
 آ و گیلان و نذوک ات - ہے خاطرہ و گیلان و نام
 و مشہورات -

پیران و پیر او دستگیر و نام و ہم مشہور انت -

مذاوند کریم آئی سرا وئی رحمتانی حور و بگواریت -

آئی مردم ہمسایگ و یک جہود و ات - ہر وہکہ واجہا
 وئی خدائے عبادت کرتت یا ترآن شریف و تلمارت کرتت -
 تہ اے جہود و دھل و سُرنا جنت تکہ شیخ صاحب
 عبادت خراب بہ بیت - واجہ شیخ صاحب و ایشی و لے

پلیس کردارانان گون صبر و شکر و گوشداشتت - ندرت آن
 را منع کرتت او نه دگر و را منع کنگ و موه دانت
 یک روبر و جهود و لوگ و شراب خوری شروع
 شراب و درگ و جنگ و فساد بنا بوت - آخر
 پلوسا ایشانا دستگیر کرت او ماں بندی خانہ و کیز کر
 شیخ صاحب و دلیت کہ ہتین روبر انت کہ شود
 نیست - خدا خیر پکنت -

آخر اے یکین او خدا ترسین مردم و شر مملوک
 کرت کہ منی ہسائیگ کجا انت - تہ واجہا و را خبر پکت
 آ ماں بندی خانہ و کیز انت -

شیخ صاحب و را اے جبر و سکت تو رہنت - کہ
 ہسائیگ کیز انت او آئی و خبر نیست -

واجہ شیخ صاحب ہما دمان و بندی خانہ و حاکم
 شت او گوشت کہ - اگر منی ہسائیگ و گناہ شہ جرمانہ
 دینگ پہل کنگ بیت تہ من ایشی جرمانہ و دینگ

ہندی خانہ و حاکم و واجبہ و عزت کرت اد ہما دہد و جہودو

را اچ ہندی خانہ و یلہ دات۔

جہود شہ۔ شیخ صاحب و اے نیکیس عمل و باز دوش

بوت۔ او وقی کنوکیں کاراں چہ شرمندگ بوت۔

جہود و گوشت کہ شیخ صاحب و من شہ وقی کرداراں

مکت شرمندگ ان۔ منی کیز بودگ چہ ترا دوش بودگ لویت

بے۔ اے اڑہیں دہد و شما عومن گرگ و جاگہ و گون منا نیکی

کرت۔ منی کمک کرت۔ او منا شہ ہندی خانہ و در کرت۔

خدائے واسطہ منا پہل کاں۔

اے جہانی کنگ و گون و آ و شیخ صاحب و پاد

دستاں کپت او مسلمان بوت۔ راست انت نیکیس ہمایگ اللہ

یک نعمت و۔

شما دلیت زہنگاں! کہ اسلام و ہمایگ و راچکس حق

داتہ ہمایگ اگر زیاستی پنت ہم آئی گون ز شرفا کنگ
 دوشیت پہل کنگ و سوب و انسان و یک دومی
 گون و نھرو محبت دوشیت۔ انسان ہما ات کہ پ انسان و
 دلپدری او دلسوزی درشان پکنت۔ دتی کار و تہ حیوان
 ہم کیت۔

انسان و قدر و عزت شہ آسمان و ہم زیاست او بزر
 انت۔ انسان و دل و دشارگ چ و ثواب و داریت۔
 اگر کتے اے بگوشتیت کہ آ و عزت مند ار شرط
 جوڑ بہ بیت۔ آئی فرض انت کہ آ و بی میں انسانان
 او شرپ و پکنت۔ شہ دتی ضرورت و زیاست درگ
 ضرورت و خیال و بداریت۔

قصہ و کارنت کہ یک جگے و مسلمانان باز نقصان
 زرتنت۔ بازین و شہید بوت او باز مردم پٹی بوتنت۔
 یک صحابی و شک و آپ زرت کہ پٹی یاناں آپ بت
 آ و گوشتیت و ہیکہ من یک پٹی و گور و پے آپ و

شُنن آئی گوشت کر " چنن زیارت آء دگہ پٹی ٹینگ ات۔
 من درمی پٹی بگ آء پے آپ ۽ دینگ آء گام کرت۔ گزین کہ
 آء خدائے مال بوت۔

من سبھی بگ آہن۔ اے ہم شہید بوت۔ پرا ادلی
 مردم بگ آء شُنن آء ہم پھرے دنیا آء رخصت کرت۔
 ایسی آء گوشت کہ دتی عرض اد ضرورت آء را دگرے
 ضرورت ۽ سرا قربان کنگ۔ قربان ۽ بے جذبہ ملک د
 فرمانا دینائے تھا سر بلند اد دشام حاربت۔

خدائے قول انت کہ " ہما مردم کہ دتی مدت آء دت
 کنت۔ من ہم آئی مدت آء کناں "

خدائے ساد آء راگون مضبوطی آء بدارت اد یک درمی بگ گون
 نا اتفاقی کنت۔ اے دنیا شے کنت۔ رسول ۽ کریم او
 غلفائے راشدین ۽ ہد آء اسلام ۽ استمال درستیں دینائے
 تھا روشنا او ہر مشاک ات۔ نا اتفاقی فرماناں زور و ناتوان
 کنت دینائے تھا کلام او رو سیاہ کنت۔ ہے خاطر آء سہو

اد سنت قوامی ترقی و واسطہ سکت الہی ات۔
 جبرہسائیک و حق و بارو و بودگ و اتہ اے بارو
 یک کسانین مثال و گوشتارت۔

یک روچ حضرت عبداللہؓ و لوگ و ایک پس و حلال
 کنگ بوت۔ پس و ملاں کنگ و دہ و حضرت عبداللہؓ
 وگ و دن و مشتت۔ آئی ہمسائیک و ایک جہود و وگ
 ات لوگ و باتیاں درستی ہمسائیکان و گوشت پھر کورت دات
 بے اے جہود و لوگ و گوشت دیم و ٹیک بوت۔

دہے کہ حضرت عبداللہؓ لوگ و آہت۔ آئی سوچ کورت
 کہ درستی ہمسائیکان و پھر دمیگ بوتہ اد اے جہود و را
 ہم آئی پھر دمیگ بوتہ یا نہ۔

وگ باتیاں جواب دات۔ درستان و دنڈ دمیگ بوتہ
 ابید نہ جہود و لوگ و۔

حضرت عبداللہؓ و گوشت کہ ایشی و ما چیا دمیگ بوتہ
 تہ لوگ بانگ و جواب دات کہ آ و جہود و ات ہے

ناظرہ ءِ آئِ ءِ را گوشتِ دیگِ نبوت۔

حضرت عبداللہ ءِ جوابِ دات۔ اگر جہودے ات تہ چہ نبوت۔
مئی ہمایگ تہ است انت ؟

تہ ہما وہد ءِ آئِ گوشتِ ءِ را دستِ بختِ سنکِ جہودے
رگ ءِ گوشتِ دیمِ دیگِ نبوت۔

چرے فقہہ ءِ اے پدرِ بیتِ کہ اسلامِ خالیِ مسلمانے گون ءِ
یگی کنگ ءِ سبقِ ءِ نہ دنت۔ مئی رسولِ ءِ پاک ءِ حدیثِ
انت کہ

” گونِ ہمایگ ءِ نیکیں سلوکِ کنگ بہ بیت۔“

اسلامِ ءِ ترقیِ کنگِ او دیمِ روگِ ءِ او دنیائے تہا۔
گونِ ییزی ءِ تاملانِ بودگِ ءِ سوبِ ہمِ ہمیشِ ات۔ اسلامِ ءِ
ہڈو جون۔ رنگِ و نسلِ نچارتِ ءِ آئیِ بنیِ آدمِ ءِ خدمتِ ءِ
حکمِ داتِ ءِ۔ اسلامِ گونِ زحمِ و تفنگِ ءِ حکومتِ کنگِ ءِ
مورہ ءِ مذنت۔ بلکناں ہے ہمیںِ اخلاقِ او کردارِ ودیِ کنگِ
بہ بیتِ کہ مخلوکِ دتِ ءِ دتِ قطارِ اندرِ قطار۔ فوجِ

در فرج اسلام و نیگ و تچان و بیا انت -
 چیا که ہمیشی بیرک و چیرا ایمنی انت - سلامتی انت - انسانیت
 قدر و قیمت انت -

اسلام و نزهت و دولت و و گریب - امیر و فقیر شاه و گدا
 درست یک انت - اسلام ایشان گون یکیم نذر و چاریت -
 مسی مذہب خالی عمل و چاریت اگر فقیر و عمل شرانت
 ت آ و بادشاہ و چه زیاست قدر داریت - گلام و غارت
 در اخلاق شرانت شہ آ و شہ دق مالک و زیاست عزت
 و شرف و داجہ برت - چیا کہ قمر و خالی عمل ردت - دگر
 درستیں چیز ہی جاگہ و پشت کینت - یک شاعرے گوشت

قبر گوانک جنت لیل و نہار

من تنک و تاریکان بسیار

گون دت شمال و زیر بیار

تا روشنا پر تو بیاں

بلاشک کہ قبر تنک او نہار انت - آ و جاگہ و نہ بجلی

انت نہ چراگ انت - آء جاگے چراگ اد بجلی تہ نیکیس
 عمل انت - نیکیس عمل قبر ۽ نہاری ۽ را کار کنت -

اسلام ۽ تہا رحم - مہربانی او درگذر کنگ ۽ را مزین
 قدرے است - شہ گلام و ر ۽ کہ خطائے بیت
 آئی ۽ را معان کنگ زیاست ادوش داریت -

نفس ۽ کار انت کہ یک روچ ۽ حضرت عمر بن عبدالعزیز
 چیزے کار کنگ ۽ ات - گرمی ۽ روچ آمنت -
 مولد ۽ نشت ات آئی ۽ را گواتو کنگ ۽ ات
 گواتو کنگ ۽ دہد ۽ مولد داب پکیت -

خلیفہ ۽ را کہ گرم کرت - آئی ۽ مولد ۽ نیگ ۽
 پارت - دلیت ۽ کہ مولد و اب پکت ۽ - او آئی دیما
 ہم ہید یلہ بوتگنت - آئی گواتو ۽ را زرت او مولد ۽
 را گواتو کنگ ۽ بنا کرت -

دہدے کہ مولد ۽ اچ و اب ۽ ددیہ کرت - دلیت ۽
 کہ خلیفہ منا گواتو کنگ ۽ انت - بیٹا او حیران بوت -

شہ ترس ء لرزگ ء لگت کہ نون چون بیت۔

حضرت عمر بن عبدالعزیز ء زانت۔

آل مولا ء رادلاہ دات کہ من و تو ہر دوک انسانان

اگر تو داب کپت ء پرواہ نیست۔ من ترا گوا تو کرت من
عزت او مرتبہ کم نبوت۔ اصل پرواہ مکن۔

ایش انت اسلام او ایش انت ایشی متوکیں مردمان

کردار۔ ہے ہمیں شری کردارانی سوب ء

اسلام تا دور دور ء تالان بوت۔

اسلام گوشتیت کہ شہ بیرگرگ ء معاف کنگ شترانت۔

اگر ترا بیرگرگ ء طاقت است او تو بیرنگرے۔ اے

درستاں چہ شری کارے ایشی عوض ء اللہ دت دت۔ اگر

بیر اللہ ء گنت آل ء ضرور گرگ لوٹیت او اگر بیرتہ

وقی جندے گنت تہ آل معاف کنگ مزین قیمت ء

داریت۔

اے بارو ء گوشدات یک قصہ ء۔

یک روچ و حضرت و علیؑ اور یک کا پر بیٹے جنگ بوت۔
 حضرت علیؑ شیرے خدا ات۔ حضرت علیؑ کا پر و را زمین و
 برا دور دات۔ دتی زحم ذوالفقار و کشت کہ کا پر و گون
 جتا پکنت۔ کا پر و آل دیم و سرا تھک کرت۔ تھک
 لگ و گون و حضرت علیؑ کا پر و سینگ و سرا چہ پار آت۔
 کا پر حیران بوت اور حبت کرت کہ من تئی دیم و سرا تھک
 کرت کہ تو منا جلدی بکشتے۔ بے تو منا یلہ رات۔ چھی جبرے؟
 حضرت علیؑ و جواب دات۔ پیرا من گون تو اللہ و نام
 و سر بلندی و واسطہ جنگ کرت۔

بے وہیکہ تو منی دیم و سرا تھک کرت۔ تہ منی نفس و
 فنا سکین دات کہ من ترا قتل پکناں۔ بے من دتی نفس و
 جبر نرت اور ترا یلہ دات۔

کا پر اے جبرانی اکنگ و گون و کلمہ دنت مسلمان بوت
 پسرے۔ قصہ و مارا اے سبقت رسیت

کہ انسان باید انت کہ وقتی نفس و رُمایگ
 سرا جنگ مکتب۔ جنگ خاص پہ اسلام و سرلمند
 اور اللہ و خوشنوی و واسطہ کنگ بہ بیت۔

دوستی و ادب

در اصل و جبرائیل انت که مردم چی بهمین مردمانی گون و
 دوستی پکنت - انچش گشتت که مردم شه وتی دستاں پہچہ
 آرگ بیت - اگر دوست نیکیں او دینداریں مردم. انت تہ انسان
 آدانی گون و ننگ او پاد آئیگ و نیک او دین مار بیت -
 او اگر دوست نیک او ادبی این دوست رو نیست انت -
 تہ آدانی صحبت و مردم بے ادب او بے دین جوڑ بیت - نالائی
 او بے کار بیت -

گون دوست و مہر پکن ات - وتی دوست رو دلسوز او
 ہمدرد بودگ لوثیت - ہما دوست چٹکس نیک بخت انت کہ
 آئی را آئی دوست - دوست دارنت - چٹکس بدبخت انت ہما
 مردم کہ آئی دوست چہرائی چٹخت او و ترا چہیر

دینیت

مردم آزاریں مردم اہل انسانیت ء ما ز دور انت۔
 مفلس او گریب آ ء مردم نیست انت آ ء کہ مال
 او دولت غاریت۔ مفلس ہا انت کہ آں ء نیکیں دست
 او سنگت یت۔ دست زندگی ء براہ۔ او خدائے مزین
 دوست جوڑ پکن ات۔ دست بہ بیٹ۔

بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم ء پرمان انت۔

کہ

”مومن اہل سرا بگر تا پادال ہر و محبت انت۔
 ہا مردم ء اہل خیر او شتر گون نیست ہا کہ نہ کتے
 دوست انت۔ نہ کتے آں دوست انت۔ (مکھوۃ شریف)

قرآن ء پاک ء اللہ ء ارشاد انت

”مومن مرد او مومن زالبول یک دومی ء

دوست او مدت گار انت“

بنی کریم ء وقتی ہر دوست ء گون ء ہے ہم ہر حرکت کہ

ہے گوشت کہ پاکیزہ بنی عا را من زیاست دوست ان
 نیکیں مرمان گون عا سنگتی کنگ لویت۔
 دوستی کنگ عا چہ سارکا اے حبر ع خیال دارگ لویت کہ
 دوست کجام خیالات او کردارانی مالک انت۔
 یک مثل ع مشہر۔ انت کہ

نادان ع دوستی عا چہ دانائے دشمنی شرتر انت۔
 دوستی کنگ ع دھد عا ہر چیز ع خیال دارک لویت۔
 گوشت۔ چراکارے کند عاقل کہ باز آید پشمانی آخرے پشمانی
 کار نندت۔ ابید اچ دستانی تارگ عا او انوز کنگ
 پنج دست پکییت۔

رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم ع حدیث شریف انت کہ
 "اگہ کستے ع اخلاقی حال عا را زانگ وٹے
 آئی دوستاں بچار۔ چیا کہ ہر مردم وقی دوستی
 دین ع اختیار کنت"

معنی اے بوت کہ دوست ع پسند آئی بسذات

دوست در ناپسند آئی ناپسند انت۔

بزرگان پیشکا دوست در چنگ در وهد و پکر و

دیں جنگ در سکیں داتہ۔

باز مردم درستانی مجلس و ملور و موک نند انت۔

مردہ دل۔ شہ دنیا و بیزارنا پدر بیت۔ او مجلس و

دوست ہم بنے تاہلی مردہ دل و شکار بنت۔

دوستانی گون و دش ہند او خوش مزاجی و گون و گنگ

لویت۔ پیشانی و موک کنگ او رینا تہار کنگ بہ دوستان

غذابے جوڑ بیت۔ انجین وهد ہم کیت کہ دوست بہ زار بنت

او جتائ اختیار کنت۔

دش نہیں دوست بہ دوست و نعمت و۔

حضرت علی در قول انت کہ

”دل و را کدنا کدی آزاد ہم یلہ و دیگر لویت چاک

دل ہم ہو بدن و دم بارت۔“

محکم مزاجیں او مردہ دلین دوست دتی دوست و

راشہ صحت اور تندرستی کے دور دنت

دستی کے بارے میں جبراً مشرقاً بات باریت کر
دست کے فون کے باز میں ملاقات دوست کے بارے میں
دوستوں کو آئے نہ ہیں کہ مردم کے بارے میں۔ اور
ایکس دوری ہے بیت کہ دوست سرد مہر اور نا اہلیت۔
اے بارے میں حضرت عمرؓ کے قول انت کہ۔

ایکس محبت ہم پیش دارگ تلویت کہ مردم دوست کے گردن
پتوگ ہے بیت۔ اور ایکس سکت ہے بیت کہ دشمنی کے
دوستوں کے مردم کے تباہی اور بربادی کے رندا پکپیت۔

(الادب المفرد)

دوست کے گون کے وفاداری اسی انت۔ ہا چیز کے پر
دوست پر دوز دارے نہائی کے پر دتی دوست کے پیروز
بارہ اپنشن کے تو دتی جندے واسطے لوٹے کہ نیچ احسنا
اور گرفتار شر ہے بنت اپنشن پر دتی دوست کے بلوٹ۔
دوست کے اپنشن بارہ کہ وہیکہ آئے تھی دشمن ہے بیت

تہ ترا زیان دات مکت۔

دست جا انت کہ تنگستی اور سنگڑی رو وہد ء تنی کارو
بیٹ۔ تاس چٹوکیں اور ہولے ء چاہ دردکیں دوست بلذانت
شہ چٹیں دست ء پردہیز کنگ دثیت۔

نبی کریم ء حدیث انت کہ

ہما چیز ء کہ پہ دت پیروز دارے۔ ہمانی ء پہ دنی دت
ہم پیروز دار۔ چیا۔ کتے دتی دشمن وت نیست انت اور
کتے پہ دت خرابیں چیز ء پیروز داریت۔

دوست ء ڈکھ و دژداں شریک بودگ دثیت۔

چریشی ابید دشی و شادیہاں ہم دتی دوست ء گون ء شری
کنگ ہ بیت۔ گمانی گون ء شریداری ء متبل ایش انت کہ
دتی ددست ء گمادتی گم لیکھ ہ۔ چریشی دوست ء گم کم
بنت گم بہر بنت۔

دشی یانی تہا شریداری ء معنی ایش انت کہ تو آئی دشی باہمی
زیاست کنگ ء اے۔

دستان گون ء و رشک زمی او اخلاص ء گون ء سلوکت پکن
 ات - آدانی جبر او خیالاتاں گون دگوشی او خیال ء گون ء گوشدارگ
 لویت - چریتی دوست دوست ء واسطہ ساه بہر کنگ ء جہ عم
 چک ر پد نہ کنت - ہرودیت - دل دش بیت -
 بے پرواہی - بے نیازی او دیم تہاری ء چہ دور تہجک لویت -
 اے عمل دلان ء کپ کنوکیں عمل انت -

دوست ء گون ء گون ہندوکیں دپ ء ملاقات کنگ
 بہریت - ہر وہ دوست ء خیال ء مارگ لویت -
 رسول ء کریم ء قول انت کہ

" ہر وہ دوست ء را بگندگ او بشکنگ ہم صدقہ انت "
 ترقی اف خوش اخلاقی انسان ء دل ء ہر وہ کنت - چریشی می
 راجی زندگہتر بودان ء روت -

تنگدستی او نادراہی ء وہ ء دوست ء کار ء آئیگ
 لویت - تا اے حد ء کہ وقی جان دمان ء ہم اپج دوست ء
 چیر دیگ نلویت -

نبی کریم ﷺ توں انت کہ

ہا مردم کہ وقی دوست زہ ضرورت و ابرا کنت۔ خدا آئی
مزدگان پورا کنگ و مشکول بیت۔ ہر کجام مردم کہ دگرے
میں دور کنت۔ خدا قیامت و روح و آئی مصیبتاں اور

کنت۔۔۔ (بخاری۔ مسلم)

یک رگ جاگے نبی کریم ﷺ فرماہنت کہ

خدا وقی بندہ و مدت و تا ہا دھد و کنت۔ کہ
آئی بندہ دنی برائے یا دوستے و مدت و مشکول انت
(ترمذی)

حضرت عبداللہ گوشت کہ نبی کریم ﷺ فرماہنت کہ

یک مسلمانے مدت کنگ نہرنا سال و اعتراف و

زیاست انت (ابہران)

ہا دوستی کا باب انت کہ آئی ہتا قبل۔ لایح او خود عرضی میبت مدت

گون صبر۔ تحمل۔ عفو درگذر و دوران و روت۔ یک زنی و کسان

کسانیں خلا درگذر کنگ او پہل کنگ بہ بنت۔

ہماری مطبوعات

نمبر شمار	نام کتاب	مصنف کا نام	قیمت
۱-	جو انسال حصہ اول	عطا شاد	۳ / ۵۰
۲-	جو انسال حصہ دوم	میر گلزار خان مری	۲۸ / ۰۰
۳-	بلوچستان کی کہانی	میر گل خان نصیر	۱۵ / ۰۰
	شاعروں کی زبانی		
۴-	بلوچی رزمیہ شاعری	میر گل خان نصیر	۲۵ / ۰۰
۵-	بلوچی عشقیہ شاعری	میر گل خان نصیر	۲۵ / ۰۰
۶-	صمافت وادی	کمال الدین احمد	۳۰ / ۰۰
۷-	آئینہ خاران	عبد القادر اشیر	۴۰ / ۰۰
۸-	پریوں کی کہانیاں	ترجمہ عبدالغفار ندیم	۴ / ۰۰
۹-	بلوچی عشقیہ کہانیاں	ترجمہ عبدالغفار ندیم	۴ / ۰۰
۱۰-	قدیم بلوچی کہانیاں	ترجمہ عبدالغفار ندیم	۴ / ۰۰
۱۱-	بلوچستان میں فارسی شاعری	ڈاکٹر انعام الحق کوثر	۶ / ۰۰
۱۲-	جوسبر معظّم	گل محمد ناطق مکرانی	۳ / ۰۰
۱۳-	دیوانِ علیم	علیم احمد علیمی	۶ / ۰۰
۱۴-	سرست بلوچستان	ذکیہ سردار خان	۶ / ۰۰
۱۵-	بلد و گراناز (اردو انگریزی)	بشیر احمد بلوچ	۱ / ۲۵
۱۶-	بلوچستان ماقبل تاریخ	ملک محمد سعید دہوار	۷ / ۰۰
۱۷-	نغمہ کوہسار	عبدالرحمان عوز	۲ / ۵۰
۱۸-	بلوچی گرامر	میجر موکلہ ترجمہ محمد بیگ بلوچ	۴ / ۰۰

بلوچ اکیڈمی کوئٹہ